

Datum

2025-09-01

Adress

Diarienummer

TN-2025-1299

Yttrande

Till

Stadskontoret

**Remiss Klimat- och näringslivsdepartementet -
Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU
2025:51)
STK-2025-985**

Tekniska nämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Tekniska nämnden välkomnar betänkandet och instämmer i merparten av de utmaningar och behov som lyfts. Tekniska nämndens huvudsakliga synpunkter består i att uppmana regeringen att följa betänkandet om att staten ska ta ansvar för skyddet av kuststräckor av nationellt intresse samt att uppmana regeringen att ta fram nationella riktlinjer för klimatrelaterade risker. Tekniska nämnden lämnar därutöver en rad synpunkter på betänkandet med syfte att lagförslagen ska bli än mer relevanta för klimatanpassningen av Sverige.

Yttrande

- Gjorda avgränsningar

Nationella riktlinjer

Tekniska nämnden instämmer i betänkandets bedömning av behovet. Flera av utredningens förslag förutsätter bedömningar av klimatrelaterade risker, vilket i praktiken kräver ett underliggande klimatscenario. Detta gäller inte enbart fysisk planering, utan även frågor som rör strandskydd, kustskydd, riksintressen, gemensamhetsanläggningar, tillträde till annans mark samt prioritering av statliga insatser. I samtliga dessa fall är det nödvändigt att bedöma framtida risker såsom

översvämning, erosion, ras och skred – vilket förutsätter ett enhetligt och transparent val av klimatscenario.

Exempel på tillämpningar där klimatscenarier är avgörande:

- **Strandskyddsdispens:** För att bedöma om en klimatanpassningsåtgärd minskar en *"betydande risk"* för skada krävs ett klimatscenario som underlag.
- **Gemensamhetsanläggningar:** För att avgöra vilka fastigheter som ska ingå i en anläggning för skydd mot översvämning eller skred krävs en bedömning av riskens omfattning.
- **Tillträde till annans mark:** Förutsätter en objektiv bedömning av riskens existens och omfattning.
- **Riksintressen:** Bedömningar av klimatpåverkan är avgörande för att avgöra om ett område är särskilt skyddsvärt eller riskutsatt.
- **Kustskydd:** Prioritering av statliga insatser förutsätter en enhetlig bedömning av framtida havsnivåhöjningar.

Trots att dessa bedömningar är centrala för att kunna genomföra utredningens förslag, saknas i dag nationella riktlinjer för val av klimatscenarier och metodik för riskbedömning. Detta innebär att olika myndigheter kan komma att använda olika scenarier, tidshorisonter och antaganden, vilket riskerar att leda till en inkonsekvent och rättsosäker tillämpning av klimatanpassningsarbetet. Det skapar osäkerhet för kommuner, näringsliv och enskilda medborgare kring vad som gäller och vad som kan förväntas av staten.

Nationella riktlinjer har efterfrågats av Malmö stad under flera års tid. Mot denna bakgrund vill tekniska nämnden återigen understryka vikten av att frågan prioriteras. Tydliga och gemensamma riktlinjer är en förutsättning för förutsägbara, rättssäkra och transparenta processer i ärenden som rör eller påverkas av klimatrelaterade risker.

Tekniska nämnden föreslår att regeringen ger SMHI, i samverkan med MSB och Boverket, i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för val av klimatscenarier och metodik för riskbedömning. Dessa riktlinjer bör vara bindande för statliga myndigheter och vägledande för kommuner, för att säkerställa en samordnad och rättssäker tillämpning i hela landet.

Vidare föreslår nämnden att en nationell miniminivå för klimatscenarier i fysisk planering fastställs. Denna bör utgå från klimatscenario SSP5-8.5 med medianvärde för år 2100, i kombination med en extremhändelse med 100 års återkomsttid för både

havsrelaterad översvämning och skyfall. En sådan nivå ger en rimlig balans mellan försiktighet och genomförbarhet, och kan justeras regionalt utifrån lokala förhållanden.

- **Betänkandets förslag som klimatanpassar dagens lagstiftning**

**Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för dispens från strandskyddet -
Förslag till lag om ändring i miljöbalken**

Tekniska nämnden ser positivt på det föreslagna ändringsförslaget i miljöbalken, som bedöms underlätta genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Nämnden efterfrågar dock ett förtydligande av formuleringen: *"behovet inte kan tillgodoses utanför områden"*. Teoretiskt sett kan det finnas flera alternativa lösningar för att minska en klimatrelaterad risk, men dessa kan skilja sig avsevärt vad gäller kostnader, teknisk genomförbarhet och påverkan på närmiljön.

Nämnden anser därför att det bör tydliggöras att prövningen inte enbart ska utgå från om en alternativ lösning existerar i strikt mening, utan även väga in proportionalitet i form av kostnadseffektivitet och miljömässiga konsekvenser. En sådan avvägning ligger i linje med proportionalitetsprincipen enligt miljöbalkens 2 kap. 7 §, där det framgår att nyttan med en åtgärd ska vägas mot dess kostnader och påverkan.

Vidare föreslår nämnden att kommunernas översiktsplaner, som ska visa hur klimatanpassningen ska ske, bör kunna utgöra grund för bedömningen av om behovet kan tillgodoses.

Sveriges nuvarande lagstiftning kring markavvattning, ytvattenförekomster och naturskyddade områden är inte anpassad för att hantera klimatanpassningsåtgärder som kräver flexibilitet och anpassningsmöjligheter över tid. I Skåne råder ett generellt förbud mot markavvattning, vilket innebär att även mindre åtgärder – såsom låga kantmurar, mindre markhöjningar eller väggupp – kräver dispens och tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Detta leder till att detaljplaners genomförbarhet ofta blir beroende av dubbelprövning enligt både plan- och bygglagen och miljöbalken, vilket skapar osäkerhet kring nödvändiga skyddsåtgärder för såväl nyexploatering som befintlig bebyggelse. Nämnden föreslår därför att det genomförs fler förändringar i miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen vad gäller tillstandsprocesser kopplade till etablering av klimatanpassningsåtgärder. För att öka genomförbarheten av sådana åtgärder utmed Skånes kust bör klimatanpassningsåtgärder kunna utgöra särskilt skäl för undantag och dispens även från andra skyddsområden enligt miljöbalken.

Nämnden betonar vikten av att kuststräckor med allmänna intressen av större vikt skyddas genom sammanhängande kustskydd, och att dessa bör utgöra riksintresse. Detta förutsätter ett tillägg i miljöbalkens 4 kapitel, där sammanhängande kustskydd för att skydda Sveriges kustsamhällen mot havsöversvämning definieras som riksintresse. Tekniska nämnden anser att detta ligger i linje med betänkandets förslag om att staten ska identifiera och ta ansvar för kuststräckor av nationellt intresse.

Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg

Tekniska nämnden ställer sig positiv till de ändringar som föreslås i både väglagen och lagen om byggande av järnväg.

Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget eftersom det möjliggör marktillträde för öppna dagvattenlösningar på annans mark inom ramen för en allmän VA-anläggning. Nämnden noterar positivt att definitionen av dagvatten som *"regn- eller smältvatten som inte tränger ned i marken eller som avrinner på markyta eller konstruktion"* även inrymmer skyfall. Det innebär att skyfallsanläggningar kan ingå i dessa allmänna VA-anläggningar. I samband med hanteringen av dagvatten vill nämnden även uppmärksamma regeringen på behovet av att förtydliga ansvarsförhållandena vid skador som uppstår till följd av permanent höjda grundvattennivåer i kustnära områden, exempelvis fuktskadade källare eller underminerade byggnadskonstruktioner.

Dagvattensystemets kapacitet ska regleras i lag

Tekniska nämnden ställer sig positiv till lagförslaget. Samtidigt vill nämnden betona vikten av att dagvattenhantering ses som ett gemensamt ansvar mellan kommun, VA-huvudman och fastighetsägare. I Sverige ligger ett betydande ansvar på VA-huvudmannen att hantera dagvatten inom ramen för den allmänna VA-anläggningen. Detta skiljer sig från exempelvis Danmark och Tyskland, där ett större ansvar läggs på abonnenten att hantera dagvatten men även grundvatten på den egna fastigheten. Mot denna bakgrund vill nämnden lyfta behovet av att realisera förslagen i *SOU 2023:72 – En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande*, där det föreslås att även åtgärder på kvartersmark ska kunna bidra till ökad motståndskraft mot kraftiga regn. För att möta ett förändrat klimat krävs en bred palett av åtgärder. I vissa fall kan en utökning av ledningsnätets kapacitet vara mest effektiv, medan det i andra situationer är mer ändamålsenligt med lokala fördröjnings- och infiltrationsåtgärder på kvartersmark – både ur kostnads- och genomförbarhetssynpunkt. Det är därför av stor vikt att staten möjliggör och främjar en flexibel och platsanpassad dagvattenhantering.

Slutligen önskar nämnden poängtera att det kommer att krävas stora investeringskostnader för att få fullgod kapacitet i ledningssystemet och utredningen

konstaterar att detta kommer att vara en utmaning. Regeringen bör därför utreda behovet av ett statsbidrag för denna typ av lagkrav, utifrån finansieringsprincipen likt de satsningar som staten tillhandahöll på 70-talet när nuvarande ledningssystem byggdes ut.

Va-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattenssystemets kapacitet

Tekniska nämnden ser positivt på lagförslaget. Nämnden vill dock understryka att det tydligt behöver framgå vilken typ av uppgifter som ska lämnas, samt utifrån vilken syn på klimatrelaterade risker dessa uppgifter ska baseras. Det bör även klargöras vilket ansvar som VA-huvudmannen har om översvämning ändå inträffar, trots att uppgifter har tillhandahållits. Slutligen föreslår nämnden att VA-huvudmannen i kommunernas Vattentjänstplaner, översiktligt ska redogöra för dagvattenssystemets kapacitet.

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera

Tekniska nämnden delar utredningens uppfattning om att det finns ett stort värde i att översiktsplanen tydliggör var det finns behov av fysiska åtgärder för att skydda befintlig eller planerad markanvändning mot klimatrelaterade risker. Det är angeläget att kommunerna visar vilka klimatanpassningsåtgärder som sammantaget ger störst nytta för invånarna och för andra allmänna intressen, såsom natur- och kulturmiljöer.

Nämnden instämmer i behovet av att förtydliga vad som avses med ordet "*visa*" i nuvarande lydelse av PBL 3 kap. 5 § 4 p. Däremot avstyrks förslaget att ändra detta till "*ta initiativ*". Den föreslagna formuleringen är varken tydlig eller lämplig, då den antyder ett genomförandeansvar som inte är förenligt med översiktsplanens karaktär som ett vägledande, icke-bindande dokument. Förslaget riskerar att skapa otydlighet kring kommunens roll och ansvar, och kan i praktiken leda till att ett kommunalt samordningsansvar införs – trots att utredningen själv avvisar detta (s 160): "*Det är inte motiverat att införa ett författningsreglerat kommunalt samordningsansvar för klimatanpassningsåtgärder. Även om ett sådant ansvar vore möjligt att införa bedömer vi att förslag som tydliggör kommunens roll och ansvar bör prioriteras.*"

Mot denna bakgrund framstår det aktuella förslaget som motsägelsefullt. Det är tveksamt om det verkligen tydliggör kommunens roll – snarare riskerar det att skapa oklara förväntningar på kommunen att samordna, prioritera och i vissa fall genomföra åtgärder som ligger utanför dess rådighet. Det är även oklart vilka konsekvenser som följer om åtgärderna inte genomförs – och om detta kan leda till rättslig prövning, kritik från tillsynsmyndigheter eller dylikt. Nämnden förordar att lagtexten i stället formuleras som: "*samt visar inom vilka områden som kommunen förordar att fysiska åtgärder sker för att skydda mot sådana risker.*". Detta tydliggör att kommunen inte åläggs ett

genomförandeansvar, utan att översiktsplanen fortsatt är ett strategiskt dokument för vägledning i den fysiska planeringen.

Vidare bör översiktsplanen tydliggöra när kommunen bedömer att sammanhängande skyddsåtgärder skyddar kommunala allmänna intressen, nationella allmänna intressen eller enbart enskilda intressen. För fastighetsägare i områden där skyddet bedöms endast skydda enskilda intressen blir det tydligt att de själva behöver agera, exempelvis genom gemensamhetsanläggningar. Denna typ av hantering lämpar sig dock bäst för vägledning, inte lagtext.

Vidare bör kommunernas erfarenhet och kompetens tas tillvara i Boverkets vägledningsarbete för att säkerställa att stödet blir praktiskt tillämpbart.

Slutligen vill nämnden lyfta behovet av att se över 7 kap. 3 § PBL, så att sammanhängande klimatanpassningsåtgärder som utgör mellankommunala intressen kan redovisas på ett enhetligt sätt i översiktsplanerna.

Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget. Nämnden delar betänkandets bedömning att det är av stort värde att kunna införa planbestämmelser som möjliggör skyddsåtgärder för att möta klimatförändringar, men där det inte finns något behov av att genomföra åtgärderna under planens genomförandetid.

Möjlighet att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget och ser det som en nödvändig del av genomförandet av klimatanpassningsåtgärder, särskilt vid exploatering i områden med risk för översvämning vid tillfälliga höga nivåer i havet eller vid skyfall. Detta gäller särskilt exploatering som kräver skyddsåtgärder i form av gemensamhetsanläggning där flera fastighetsägare berörs.

För att betänkandets lagförslag ska vara tydligt föreslår nämnden att *"för skydd och säkerhet"* ändras till *"för klimatanpassningsanläggning"* i syfte att skapa enlighet med övriga föreslagna lagtexter i betänkandet.

Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker

Tekniska nämnden ställer sig negativ till förslaget eftersom merarbetet det skapar inte är i paritet med nyttan och att nyttan dessutom kan erhållas med enklare medel. Nämnden noterar att det i betänkandet görs en distinktion mellan fastighetsköp som sker mellan privatpersoner och köp av industrifastigheter. Det anges att: *"Så länge det inte rör planer där fastigheterna är föremål för omsättning till eller mellan privatpersoner är detta inte*

ett betydande problem med hänsyn till syftet att undvika att fastigheter köps med felaktiga förväntningar. Den som köper en industrifastighet i avsikt att bebygga den tar sannolikt reda på förutsättningarna för att bygga innan köpet genomförs.”

Detta resonemang väcker frågor om varför samma förväntan inte kan ställas på privatpersoner. Det är rimligt att anta att även privatpersoner, vid ett så betydande ekonomiskt åtagande som ett bostadsköp, har både intresse och incitament att ta reda på relevanta planförutsättningar och risker – inklusive klimatrisker – innan köpet genomförs.

Mot denna bakgrund anser nämnden att det, i stället för att primärt lägga ansvaret på kommunen att i efterhand ändra eller upphäva detaljplaner, bör övervägas att införa ett obligatoriskt informationsskede i samband med fastighetsöverlåtelser. Exempelvis skulle fastighetsmäklare eller kreditgivare kunna åläggas att informera köparen om kända klimatrisker kopplade till den aktuella fastigheten – risker som kommunerna redan idag, enligt plan- och bygglagen (PBL), ska redovisa i sin översiktsplan. Nämnden föreslår därför att utredningen kompletteras med en analys av hur informationsansvaret vid fastighetsöverlåtelser kan stärkas, samt att detta vägs in i den fortsatta beredningen av förslaget.

Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill vidta åtgärder

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget, under förutsättning att det efterfrågade underlaget avser samma material som enligt lag redan ska framgå av översiktsplanen.

Om lagförslaget ska realiseras så behöver det tydligt beskrivas vad som avses med lagförslagets ”visst underlag” och utifrån vilken syn på klimatrelaterade risker som detta underlag ska utformas för att anses vara tillräckligt. Det behöver också förtydligas vilket ansvar jämt mot dessa fastighetsägare som kommunen har vid en eventuell översvämningssituation utifrån att kommunerna tillhandahållit materialet. För att det ska vara möjligt att tillhandahålla ett likvärdigt underlag över hela landet är det nödvändigt att regeringen tillhandahåller en nationell gemensam syn på klimatrelaterade risker och vilken tidshorisont som avses. Det behöver också framgå vad syftet och relationen är mellan kommunalt tillhandahållt material utöver det planeringsunderlag som länsstyrelsen, SMHI (Sveriges klimatmyndighet) och MSB redan har i uppgift att ta fram.

Tekniska nämnden är även positiv till förslaget till lagtext i PBL 14 kap. 18§ gällande att även en allmän klimatanpassningsanläggning ska ingå i paragrafen.

Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget. Det behöver tydliggöras hur förslaget förhåller sig till befintlig lagstiftning om värme i kontors- och bostadsbestånd, där fastighetsägare redan är skyldiga att vidta åtgärder vid höga inomhustemperaturer. Det bör även klargöras hur kommunerna ska bedriva tillsyn av inomhustemperaturer. Nämnden bedömer att det behövs en nationell gemensam syn på klimatrelaterade risker, där även höga inomhustemperaturer inkluderas som en klimatkfaktor vid myndighetsutövning och tillsyn, för att säkerställa likabehandling och rättssäkerhet.

- **Betänkandets uppdrag att utreda behovet av ett kommunalt samordningsansvar**

Tekniska nämnden delar denna uppfattning och bedömer att ett samordningsansvar utan tillhörande skyldigheter riskerar att skapa felaktiga förväntningar hos befintliga fastighetsägare. Ett sådant ansvar bedöms inte bidra till att klimatanpassningen i Sverige sker i högre grad. Kommunen har redan i dag möjlighet att samordna frivilliga åtgärder, främst genom planinstrumentet. Det är samtidigt viktigt att respektera likställighetsprincipen enligt kommunallagen (2 kap. 3 §), så att inte olika påtryckningar i samhället i förlängningen leder till åtgärder som strider mot lagens krav på likabehandling.

- **Betänkandets uppdrag att vid behov lämna förslag för att fastighetsägare ska kunna genomföra och samarbeta om klimatanpassningsåtgärder med eller utan stöd från kommunen**

Tekniska nämnden delar utredningens uppfattning och ställer sig bakom bedömningen. Nämnden vill dock uppmana regeringen att ge Lantmäteriet en utökad roll i klimatanpassningsarbetet, inklusive att ta fram stöd och vägledning till fastighetsägare som vill initiera och genomföra gemensamhetsanläggningar för klimatanpassningsåtgärder. För skyfallslösningar i urban miljö är det dock tveksamt om gemensamhetsanläggningar är en lämplig förvaltningsform. I dessa fall bedöms betänkandets förslag till medfinansiering från fastighetsägare vara mer ändamålsenligt.

- **Betänkandets förslag till lag om medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder**

Tekniska nämnden är i grunden positiv till förslaget, men anser att det behöver tydliggöras under vilka förutsättningar kommuner får ta ut avgifter för klimatanpassningsåtgärder från fastighetsägare som har särskild nytta av åtgärden. Om inte detta klargörs riskerar det att leda till politiskt tryck att kommunen ska genomföra skyddsåtgärder med skattemedel, ansvarsförskjutning från fastighetsägare till kommunen samt otydlighet kring rättvisefrågor och finansieringsprinciper. Nämnden noterar även att en vägrätt i regel saknar marknadsvärde, vilket gör det svårt att

bedöma hur mycket en vägrättsinnehavare ska medfinansiera. Det är därför angeläget att betänkandets förslag justeras så att även vägrättsinnehavare som Trafikverket ska kunna medfinansiera klimatanpassningsåtgärder, exempelvis sammanhängande kustskydd, som skyddar nationella vägar.

Vidare vill nämnden lyfta att områden med översvämningsrisk ofta kräver flera samverkande åtgärder för att risken ska upphöra att vara betydande. Ett exempel är en lågpunkt dit vatten rinner från flera håll vid skyfall. Nämnden tolkar författningsförslagets 7 § som att det endast är tillämpligt om en (1) enskild åtgärd kan eliminera risken, vilket bedöms som alltför begränsande.

Nämnden föreslår därför att lagtexten förtydligas så att det framgår att en klimatanpassningsåtgärd kan bestå av flera etapper, delåtgärder eller motsvarande. Detta skulle öka tillämpbarheten och främja multifunktionella lösningar i tätbebyggda miljöer där ytan är begränsad.

Slutligen anser nämnden att det är olyckligt att betänkandet begränsar användningen av förslaget till åtgärder som skapar en *"varaktig förändring"*. Naturbaserade lösningar – såsom strandfodring, vegetationsförstärkning, sandtillskott eller återställning av våtmarker – är ofta effektiva och flexibla metoder för att minska översvämningsrisker och erosion, men uppfyller inte alltid kravet på varaktighet i traditionell mening. En sådan begränsning riskerar att styra mot hårda skyddsåtgärder, som ofta är mer kostsamma, mindre anpassningsbara och har högre klimatavtryck. Nämnden föreslår därför att även återkommande eller underhållskrävande åtgärder, särskilt de som syftar till att motverka erosion, ska kunna omfattas av lagförslaget. Detta skulle främja användningen av naturbaserade lösningar som kan integreras i stads- och landskapsmiljöer och samtidigt skapa ekologiska och sociala mervärden.

Betänkandet föreslår att en parlamentarisk kommitté får i uppdrag att lämna förslag på villkor för statliga bidrag till kustskydd som anläggs längs andra kuststräckor än de som staten bör ta ansvar för.

Tekniska nämnden ser positivt på förslaget. Malmö stad har tidigare stöttat riksrevisionens rekommendation till regeringen om att "MSB bör ta fram transparenta kriterier för att bedöma vilka åtgärder för förebyggande av naturolyckor som är mest angelägna och därmed bör prioriteras vid beslut om bidrag". Nämnden vill även uppmana regeringen – vilket tidigare framförts – att utveckla det statliga klimatanpassningsstödet så att samtliga berörda fastighetsägare, oavsett om de är statliga, kommunala eller privata, ges möjlighet att ansöka om finansieringsstöd för gemensamma insatser.

Vidare vill nämnden understryka vikten av att de statsbidrag som kommuner i dag kan ansöka om hos MSB för klimatanpassningsåtgärder fortsatt ska kunna sökas utifrån den totala kostnaden för åtgärderna. Detta för att säkerställa att även de fastighetsägare som enligt betänkandets förslag förväntas medfinansiera kommunala åtgärder ska kunna ta del av statsbidraget. Om statsbidraget i praktiken endast riktas till kommuner, samtidigt som fastighetsägare åläggs ett ökat kostnadsansvar, innebär det att staten i realiteten för över kostnader till enskilda aktörer. En sådan ansvarsförskjutning är inte rimlig, särskilt med tanke på att klimatförändringarna är ett globalt och nationellt samhällsproblem som kräver gemensamt ansvarstagande.

- **Betänkandet föreslår att riksintressemyndigheterna får i uppdrag att värdera hur riksintressen längs kusten påverkas av stigande havsnivåer**

Tekniska nämnden vill uppmärksamma regeringen på att detta uppdrag inte är möjligt att genomföra utan en nationell gemensam syn på klimatrelaterade risker, inklusive en tydlig tidshorisont för riskbedömningarna samt en enhetlig definition av begreppet "*återkommande översvämning*". Tekniska nämnden föreslår att MSB, i samverkan med SMHI, får i uppdrag att ta fram en nationell definition av begreppet "*återkommande översvämning*". Definitionen bör inkludera både frekvens och varaktighet, och vara anpassad till olika typer av kustmiljöer för att möjliggöra en rättvis och konsekvent bedömning av riksintressenas sårbarhet.

Vidare anser nämnden att värderingen inte enbart bör omfatta tillfälliga havsöversvämningar, utan även erosion och extremhändelser. För att kunna bedöma om riksintressen påverkas positivt eller negativt av fysiska skyddsåtgärder mot översvämning och erosion krävs förståelse för hur sammanhängande kustskydd kan integreras i stads- och landskapsbilden och samtidigt skapa mervärden och multifunktionell nytta. Kommunernas översiktsplaner bör utgöra grund för bedömningen av hur riksintressena kan påverkas och hur de kan skyddas utifrån att kommunerna ska visa i översiktsplanen hur riskerna kan minskas eller upphöra, sammanvägt och avvägt med andra allmänna och enskilda intressen enligt plan- och bygglagen. Även regionplanerna bör ha en övergripande funktion i detta uppdrag. Mot denna bakgrund lyfter nämnden därför till regeringen vikten av att betänkandets förslag till ändring i miljöbalken 4kap 8a§ även omfattar hur synkronisering och samverkan med kommunernas översiktsplaner ska fungera.

- **Betänkandet bedömer att staten bör ta ett större ansvar för skydd mot översvämning från havet**

Tekniska nämnden delar betänkandets bedömning och uttrycker förhoppning om att regeringen inom kort fattar beslut om att staten ska ta ansvar för skydd av kuststräckor av nationellt intresse. Det är av stor vikt att processen för att identifiera dessa sträckor

inleds och att genomförandet av nödvändiga skyddsåtgärder omsätts i praktiken. Dessa sträckor bör utgöra riksintresse för kustskydd.

Betänkandet föreslår uppdrag och direktiv rörande havsnivåhöjningar, att tydliggöra statens roll och prioriteringar i utbyggnaden av kustskydd – en beredningsprocess i två steg.

Tekniska nämnden anser att uppdraget i första hand bör syfta till att identifiera de kuststräckor där det är av nationellt intresse att långsiktigt skydda befintliga värden mot översvämning. Prioriteringen av genomförandet av sammanhängande kustskydd, med staten som huvudman, bör därefter baseras på en nationell gemensam syn på klimatrelaterade risker – det vill säga utifrån när olika kuststräckor riskerar att översvämmas. Hur nationella intressen bäst skyddas genom sammanhängande kustskydd bör utgå från kommunernas översiktsplaner och övriga planeringsunderlag. På så sätt kan kustskydden integreras i kommunernas stadsutveckling och inrymmas i befintlig natur- och stadsmiljö, i enlighet med plan- och bygglagens portalparagraf. Tekniska nämnden anser att kustskydd i många fall kan utformas så att de skapar mervärden i stads- och landskapsbilden – något som MSB och Boverket bör beakta i det föreslagna uppdraget.

Nämnden vill uppmärksamma regeringen på att det är en allvarlig brist att betänkandet inte inkluderat erosion i denna del. Som en följd av stigande havsnivåer kommer erosionen längs kuststräckor med mjuka sediment att öka, vilket kan leda till oåterkallelig förlust av land. De förslag och bedömningar som lyfts i betänkandet bör därför tydligare identifiera denna risk och dess konsekvenser för Sverige.

Nämnden anser att det varken är möjligt eller lämpligt att MSB och Boverket, utan stark involvering av kommunerna, utreder möjligheterna att omlokalisera bebyggelse och verksamheter. Nämnden delar därför inte betänkandets bedömning att det, utöver MSB och Boverket, endast krävs utredningsresurser från SMHI och Lantmäteriet. Berörda kustkommuner måste vara aktivt delaktiga i utredningsarbetet för att uppdraget – särskilt med den föreslagna korta utredningstiden – ska kunna ge ett relevant och heltäckande resultat. Det är också nödvändigt att tydliggöra att strukturella, nationellt angelägna kustskydd kan utgöras av fler typer av skydd än vallar och murar.

Betänkandet föreslår att en parlamentarisk kommitté bör få i uppdrag, som ska utföras under en 3-årsperiod, att i dialog med berörda kommuner klarlägga förutsättningarna för att anlägga kustskydd vid de prioriterade sträckorna.

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget. Det är dock avgörande att tydliggöra hur urvalet av kuststräckorna ska ske. Om endast varaktiga skyddsåtgärder

inryms och inte strandfodring och dylikt behöver även miljöbalken ses över så att inte tillståndprocesserna gör att staten inte kan skydda de utpekade kuststräckorna. Det finns olika sorters kustskydd, där många är väl integrerade i stads- och landskapet och ger mervärden även i normaltillstånd. Det behöver tydliggöras utifrån vilken syn på klimatrelaterade risker och andra urvalskriterier som kuststräckorna ska pekas ut. Även olika former av utfyllnader som kustskydd behöver inrymmas samt ägande av skyddsportar och större pumpanläggningar.

Det behöver tydliggöras hur de nationella skyddsåtgärderna för dessa utpekade kuststräckor ska förhålla sig till kommunernas översiktsplaner och regionplaner samt länsstyrelsernas riskhanteringsplaner. Med hänsyn till det kommunala planmonopolet förutsätter nämnden att kommunernas översiktsplaner ska fungera som planeringsunderlag och vägledning för alla sammanhängande kustskyddsåtgärder – även de som staten ansvarar för. De delar av kommunens utpekade kustskyddsområden i översiktsplanen som överensstämmer med kuststräckor av nationellt intresse bör därmed utgöra riksintresse.

Nämnden anser att följande frågor behöver klargöras:

- Vem bär ansvaret om en skyddsåtgärd inte byggs i tid, särskilt i relation till skadeståndsansvar gentemot privata fastighetsägare.
- Om staten kommer att ta över redan anlagda skyddsanläggningar som uppförts av kommuner eller fastighetsägare.
- Hur riskhantering i detaljplaner ska hanteras för områden innanför kustskydd där staten har ansvar.
- Hur långsiktig finansiering ska säkerställas, inklusive behovet av budgeterade statliga medel.
- Hur lagstiftningen kan utformas för att undvika att detaljplaner upphävs eller att bostadsproduktion fördröjs i väntan på statliga åtgärder.

Betänkandet konstaterar på sidan 118 att *"Det helt dominerande perspektivet är att den nuvarande markanvändningen ska skyddas mot konsekvenserna av ett förändrat klimat."* Tekniska nämnden vill understryka att det även bör vara i statens intresse att Sveriges kustkommuner och kuststäder ska kunna bevaras, utvecklas och fortsatt bidra till Sveriges tillväxt och skatteunderlag.

Malmö stad och Tekniska nämnden delar betänkandet bedömning att staten behöver företräda Sverige i internationella sammanhang för klimatanpassning kring Östersjön.

Ordförande

Andréas Schönström (S)

Direktör

Tobias Nilsson